

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Έτος Η' 714

Ίδρυμένης—Διευθυμένης Χ. ΚΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ Πέμπτη 20 Νοεμβρίου 1930

Ο παρεπιδημών ένταυθα Αθηναϊκός όμιλος Καλλιτεχνών, άληθώς καλλιτεχνών του θεάτρου, θα δώση τό έσπέρας της προσεχούς Τρίτης, 28 τρέχοντος, είς τό θέατρον Ευστρατιάδου τό αίσθηματικώτατον τετρά-πρσκτον δράμα «ΑΝΤΙΟΧΟΣ και ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ» του Κου Χρηστοδασίλη διά πρώτην φοράν παριστανόμενου από σκηνης, τό όποιον είμεθα βέβαιοι, ότι θ' άρέση είς πάντας.

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΚΑΙ Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Τό πολιτικόν ταξίδιον του Βενιζέλου είς Αγκυραν, καθ' όν τρόπον συνελήφθη και έπραγμα-τοποιήθη, έδωκεν άφορμήν είς πολλές έπικρίσεις και μομφάς έκ μέρους του έλευθέρου έλλη-νικού Έόπου, σιγώντος μακαρί-ως του υποδούλου βενιζελικού τοιούτου. Τό πολιτικόν τοϋτο ταξίδιον υπήρξε άληθές πλήγμα εναντίον των έθνικών ιδανικών. Χωρίς ιδανικά δέν μπορεί να ζή η κανένα Έθνος, και όσα Έθνη έχασαν τά ιδανικά τους απέθαν-ναν.

Η Έταλία από κράτος διηρη μέγαν είς 7-8 βασίλεια και δού-λάτα υποκαίμανα, είς την Αύ-στρίαν, χωρίς είς τά έθνικά ιδανί-κά της, διαζώμενα είς την ανά-μνησιν της Ρωμαϊκρατίας, τά όποια έκαλλιέργησεν, έπραγματοποίησε την υπό-στα Έκράτος ένωσιν της και έγει-νε σήμερα, ένα από τά μεγαλεί-τερα Έκράτη του Έόρου.

Ημείς, οι Έλληνες, δέν θα ύ-πάρχουμεν σήμερα ως Έθνος και ως κράτος, εάν δέν διατηρούσα-μεν και δέν έλάτρευουμεν τά έθνι-κά μας ιδανικά από της άποφρά-δος εκείνης ημέρας, της 29 Μαΐου 1833, ότε έπεσαν ό τε-λευταίοι των Έλλήνων Αύτο-κράτορες Κωνσταντίνος Παλαί-ολόγος, είς τά τεύχη της Κων-σταντινουπόλεως, μαχόμενος ύ-πέρ Ηέσσεως και Πατρίδος.

Τήν έπαύριον της πτώσεως του Βυζαντινού Κράτους διά της καταλήψεως της Κωνσταντι-νουπόλεως από των Τούρκων και της μεταβολής της μεγάλης μας Έκκλησίας της Αγίας Σο-φίας είς τέμα, τό έλληνικόν Έθ-νος, όπως μ' ή άπολεσθή, έπλα-σεν, εύθύς τά Έθνικά του ως έ-ζη: Μετέφερε τόν τελευταίον του Βασιλέα Κωνσταντίνον Πα-λαιολόγον έκ του Αδου, τόν έμαρμαρποήσαν, τόν ώνόμασε Αμαρμαρμάνον ή Αμαρμαρμάνω, ως μέλλοντα σωτή-ρά του, εκήρυξεν Έθνικόν του Έχθρόν τον Τούρκον, και είργά-σθη διά τών Αρματωλών και Έλε-φάνθ' ενός άφ' έτέρου και τών Έχολών τών Ιωαννίνων πρός έπα-λευθέρωσιν της Ελλάδος, μέ κέντρον την τουρκιμένην Κων-σταντινούπολιν και την μεταδό-λην της Αγίας Σοφίας και πά-λιν είς Χριστιανικήν Έκκλησί-αν. Η Έθια αύτη μώνομάσθη «Μεγάλη Έθια» συνοψιζομένη είς ένα έθνικόν Στέγον: «Νά πά-

ρωμε την Πόλην και την Αγία Σο-φία».

Η «ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ», ή περι-κλείουσα τά έθνικά μας Έθνα κα έγέννησε την επανάστασιν της Μάνης του 1498, την Επανά-στασιν του Διονυσίου του Σκυ-λοδρόου του 1612, την επανά-στασιν του 1788, την λεγομέ-νην του Όρλωφ, την μεγάλην μας Έθνεγερσίαν του 1821, και τούς Έλληνοτουρκικούς πο-λέμους του 1897 και του 1912-13. Ανευδούτωντων Έθνικών Έθνικών μέ την κεν-τρικήν ιδέαν ότι ό Τούρκος εί-ναι ό Έθνικός μας έχθρός και ότι ή Κωνσταντινούπολις και ή Αγία Σοφία είναι ιδιές μας, και πρέπει ν' άνακτηθών να γεί-νουν πάλιν έλληνικές δέν θα ύ-πάρχον σήμερα Έλλάς και έλ-ληνικόν Έθνος, έλλά θ' άνή-κων είς την Ιστορίαν!

Αυτά τά έθνικά μας Έθνικά ήλθε να πλήξη τό ταξίδιον του Έλληνος Πρωθυπουργού είς Αγκυραν, και τό πλήγμα τοϋ-το ήσθάνθη σύσσωμον τό Έθνος, μη εξαιρουμένων ούδέ των όπα-δών του Βενιζέλου, ούδέ του σιγήσαντος και σιγώντος βενι-ζελικού Έόπου.

Τό Έθνικόν Πανεπιστήμιον δέν ήτο δυνατόν να μείνη άδιά-φορον πρό της δουουργηθείσης καταστάσεως, έξ ής, λαθών ά-φορμήν ό Καθηγητής αύτου Νί-κος Βένης άπήγγειλε τά έζη από της πανεπιστημιακής Έδρας, έ-νώπιον υπερεξακουσίω φoιτητών, έξάλλων έξ έθνικού έθουσια-σμού:

«Τά Έθνη, δέν ήμπορούν να ζή-σουν χωρίς ιδανικά. Λαοί, οι όποιοι δέν έχουν δεικναιολογημένα Ιστο-ρικώς ιδανικά, πλάττουν έκ του μη-δενός τoιαύτα. Πολύ περισσότερο πρέπει οι Έλληνες να κρατήσωμεν τά παλαιά ήμών ιδανικά, καθόσον ταύτα άποτελούν μέγα έθνικόν κε-φάλαιον. Είναι Ισοδύναμα δι' ένα λαόν πρός μέγαλον στρατόν, πρός μέγαλον στόλον, πρός μεγάλην έθνι-κήν οίκονομίαν. Προσωπικώς πιστεύ-ω, ότι τό κεφάλαιον τοϋτο καταλ-λήλως καλλιεργούμενον, ήμέραν τι-νά θα δώση τούς τόκους και τά έ-πιτόκια. Ιδιαίτερώς έπιστήμονες, όφειλομεν να καλλιεργώμεν τάς άναμνήσεις, αίτινες μ' έσ συνδέουν μέ τά παλαιά, άπολεσθέντα ΕΛΛΗ-ΝΙΚΑ έδάφη και να καλλιεργήσω-μεν τάς άναμνήσεις αυτές και μέ τό δάκρυ και μέ τό αίμα.»

Χ. ΚΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ

Τό Τραγούδι της Κυρά Ντούκας (Ευδοκίας Σ. Τζωαννοπούλου τό γένος Ν. Αβέρωφ)

Δέν είναι κρίμα κι' άδικο, δέν είναι κι' άμαρτία Ν' αφήσης τά παλάτια σου, και τά χρυσά κρεβάτια Μέσα στο Μέτσοβο όρφανά, να κλαίνε γιατ' έσένα. Και να είσαι σκιάβα των κλεφτών, των Σαρακαταναίων. Να στρώνης μπάτσες έλατο να πέφτης να κοιμάσαι. Και να χης για προσκέφαλο κλωνάρια έλατήσια, Έσθ ή βασιλαρχόντισσα ή άνεψιά του Αβέρωφ. Να τρώς με δάκρυ, τ' ψωμί, με δάκρυα τ' προσφάγι. Ός που να σωρθη ή ξαγορά, οι κλέφτες να σ' αφήσουν. Ο Θύμιο Γάκης φώναξεν από τό καρσούλι —Σήκου, Βασιλαρχόντισσα, κι' ήθελεν ή ξαγορά σου! Σήκου να π'ες στο Μέτσοβο να π'ες στ' άρχοντικά σου

την καθυστέρησιν ταύτην δέν πταίνουσιν εκείνοι, άλλ' ήμεις, πάντες ήμεις, (ούδ' έμαυτόν εξαίρω), οι έτελεστοί των θελή-σεων εκείνων. Εκείνοι έπαιροκδοήσαν αύτην διά χιλιάδων άργυρών ρουβλίων, διά να «κληρώνωνται» ως αυτοκράτο-λας λαμβάνει ή διαθήκη, οι έτήσιοι μισθί-των διδασκάλων, υποδ δασκάλων και έπι-στατών, καθώς και οι του γαρματάς και βιβλιοθηκαρίων της σχολής και όσα άλλα άναγκαία και άφροντα του χολείου έξοδα, να άγορεύονται τά είς την μάθησιν άναγκαία όργανα, καθώς και τά χρησιμώ-τερα των βιβλίων προς χορήσιν των πτω-χών μαθητών, διά την οίκοδομήν του σχολείου, ή όπ' ή να γίνη καθ' όν δύ-ναται ευρύχωρος και χωρητική μ' όλας τάς οίκοδομιάς, οι όποιαι είναι άναγκά-σιαι, και έξώως της βιβλιοθήκης και του άρχείου, να γίνονται ή επί της των μαθη-τών προόδου εξέτασις, μεθ' ήν να διδύ-νται εν τι β' άβειον ή έ' έστωφ αύτών ανά-λογον της έτιδότητός του, να διαπνώνται είς διατροφήν τόσον εν τ' σχολείω ύπο-τρέφον μαθητή, ή τον εν Ιωαννίνω και τοίς περίε χωρίοις πτωχότερον, άλλ' ευφρόν και χρηστοήτων παιδών». Αό-λουθος πρός τά εν άρχή του λόγου μιν λεχθέντα έσταχυολόγησε ήδη κάκειό τι-να έκ εις διαθήκης του Νικολάου Ζωσιμαί-ου, διά να δείξω όποιαν άπειρήσαν την Ζωσιμαίαν οι ιδρυταί της. Αν δέν απέ-βη τoιαύτη, ύπάρχει καιρός να άπειρή. Οι φρεσέλπιδες βλαστοί της ήπειρωτικής νεότητος, οι γαλουχούμενοι είς τά νάματα της παιδείας εν αύτ'ή, οι φιλότιμοι Ηπει-ρώται διδασκαλοί, οι διδάσκοντες εν τ' έ' έδωξ πόλει των Ιωαννίνων, συνεχιστάι της εργασίας μέγαλον τό γένος διδα-σκάλων, και ή σεβασμία και έπ βλητική μορφή του γεγαυό Ηπειρώτου μητρο-πολίτου, του όμνηρού πρωτοεργάτου πά-σης προόδου, τό θεματοφύλακος της θρησκευτικής Ηπειρωτικής παιδείας, τοϋ άκαταπονήτου της εν Ηπειρώ παιδείας ύποστηρικτού και συναντιλήπτορος, έγ-γυώνται περί της τελεωτικής πραγματο-ποίησεως των άνείων και των πόθων των σήμεραν τιμωμένων μέγαλον της Η-πειρου ευεργετών, είς ήν πιστεύομεν και ήμεις άκραδάντως. Η τελεωτική πραγ-ματοποίησις των πόθων και των διαθέσε-ων και της βουλήσεως των μέγαλων της Ηπειρου τέκνων θα είναι έσπεύ το με-γαλοπρεπέστατον των μνημοσύνων αυτών.

Ευτυχής ή Ηπειρος ήτις καταλείπει με-ταξύ των μέγαλων τέκνων της, τοιούτους άδάμαντας πρώτου μεγέθους ευτυχής και τά Ιωαννίνα, άτινα έυχον τοσοϋτο μέγα λοδώρων ευεργετών, διά τους όποιους πρέπει να σεμνύνονται και να μεγαλυ-χώνσιν! Άλλοτε ήκούσθη εν τ' έ' έ' τοϋ-τω τεμένει ότι τά Ιωαννίνα θα ήσαν χω-ριστά, αν μη υπήρχον οι μεγάλοι Ηπει-ρώται χορηγοί, και ιδίως οι Ζωσιμάδες, και ότι ή εκδήλωση της ήπειρωτικής ευ-

Ευδοκία (Ντούκα) Σ. Τζωαννοπού-λου (τό Γένος Νικ. Αβέρωφ)

Απέθανε την παρελθούσαν Κυρια-κήν 15 τρέχοντος εν Αθήναις, όπου εί-χε μεταβή προς θεραπείαν της από τας έσοχτέρας Ηπειρωτίδας είς άσπ'ήν, είς κάλλος, σώματος και ψυχής, είς ευγένειαν αίσθημάτων, και είς καταγωγήν, ή Ευδοκία Στεργίου Τζωαν-νοπούλου, θυγάτηρ του άειμνήστου Νι-κολάου Αβέρωφ, αδελφού του μέγαλου Εδεργέτου του Έθνος Γεωργίου Αβέ-ρωφ, ή κοινώς Κυρά Ντούκα έπονομα-ζομένη, και τραγουδημένη ως βασιλική άρχόντισσα, ήτοι πριγκίπισσα άρχόν-τισσα, από της έποχής, καθ' ήν είχε συλληφθή αιχμάλωτος υπό των λη-στών.

Η αοίδιμος άρχόντισσα του Μεσόβου ήτο υπέρπλουτη, και έννώραζε να κνήη λαμπράν χορήσιν του πλούτου της, ευεργε-

τινυμοσύνης δέν είναι ανάλογος πρός τό μέγεθος των ευεργεσιών. Ημείς μεταρ-ρυθμιζόντες κάπως σήμεραν τό παρά-προν του γεγαυό Ιεράρχου βρονταφω-νούμεν ότι είναι άμφίβολον, αν θα κα-τωρθούτο, καθ' όν κατορθώθη τρόπον, ή έλευθέρωσις του γένους, αν μη διέθε-τον άφειδώς τόν πλούτον των οι Ζωσιμά-υπέρ της πνευματικής του άσυνήσεως, και ότι έπομένως ή μη άνίδουσις πανελ-ληνίου μνημείου είς αυτούς είναι της έ-σπ'ής άνωμοσύνης του πανελληνίου τρα-νύτατον δείγμα. Τ' 1842 επί τ' ή άγγε-λιά του θανάτου του τελευταίου βλαστοϋ του καλλικάρπου Ζωσιμαίου δένδρου συν-ελέγησαν οι πρώτοι πρός τόν σκοπόν τούτον έτανοί. Έκτοτε δέν ήκούσθη, έφ' όσον ήμεις τρέλάμεστον γνωρίζομεν, δεύτερα φωνή ύπέρ της πραγματοποίη-σεως της θεσπεσίας ταύτης ιδέας. Ας γίνη τοιάυτην τό σημερινόν μνημοσύνον ή-πι-τή ευκαιρία των δορτών της έκασοντα-ετηρίδος άφορμή προδότησεως πρός την πραγμάτωσιν του έργου. Οι Ζαγορηταί κατορθώσαν άειπαίνως να άπαθανάτι-σσαι τά μεγάλα τέκνα του Ζαγορίου. Δέν είναι άνείδος διά τους Ιωαννίνας και τ' Ηπειρωτάς να ύστερήσασιν, και να μοταρκεμένον περιάστειον πρώτου μεγέ-θους καταγγαζόντων τό πανελλήνιον στε-ρέωμα. Ας έλπίσωμεν ότι και εν τούτ' ή ά-κάματος προδιεσώχης μας θα προπο-στατήση. Όσο δέ άφ' ενός μέν έργω και ούχι λόγοις θα εκδηλώσωμεν την ευ-γνωμοσύνην μας πρός τους άνδρας, οιτι-νες έργοντες πολλούς και μεγάλους ευ-ηργέτησαν τό πανελλήνιον, και ιδίως τόν ήπειρωτικόν λαόν, άφ' έτέρου δέ θα κα-ταλίπωμεν είς τό διηνεκές μνημείον τρι-τηνόν διά την νεανίαν μας και νέεσσαν πρός προσομήν των μεταγενεστέρων είς μίμ-νησιν των Ζωσιμάδων και μεγαλοεργών κα-θόλου.

Ο ΕΠΙΜΗΝΗΜΟΣΥΝΟΣ ΛΟΓΟΣ

Του Γενικού Επιθεωρητού της Μέσης Εκπαιδεύσεως κ. Γ. Κατσουρού κατά τό εν τ' Μητροπολιτικ' Ναφ Μνημόσυνον των Ζωσιμάδων

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου κατέλους) Άλλ' όπό τ' ής προαγωγής της παιδείας φλογον έπιδόχον σκεδόν άγραμμάτων Ζωσιμάδων μαρτυρεί μεγαλοεργόμω, ή Ζωσιμαία σχολή, εν των καλλιστευμάτων

της ελληνικής εκπαιδεύσεως. Δέν άνήκηθ βεβαίως είς τό ύψος, είς τό όποιον ώνει-ροπόλησαν να άναγάγουν αύτην οι μεγά-λοι ευεργεταί, οι όποιοι την ήθέλησαν ήπειρωτικόν πανεπιστήμιον. Άλλά διά

Δοκ. 7

